ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JEAN MISCHO

της 18ης Μαΐου 2000 *

1. Με δικόγραφο που κατέθεσε στις 29 Ιουλίου 1998, η εταιρία Metsä-Serla Sales Oy, πρώην Finnish Board Mills Association (Finnboard) (στο εξής: Finnboard), άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, Finnboard κατά Επιτροπής [1] (στο εξής: αναιρεσιβαλλομένη απόφαση), με την οποία αυτό έκρινε την προσφυγή της κατά της αποφάσεως 94/601/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 1994, σχετικά με μια διαδικασία βάσει του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/C/33.833 — Χαρτόνι [2] (στο εξής: απόφαση της Επιτροπής). Η απόφαση αυτή επέβαλε σε 19 κατασκευαστές προμηθευτές χαρτονιού στην κοινοτική αγορά πρόστιμα σε συνάρτηση με παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ). Ως προς το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Finnboard, το άρθρο 3 της αποφάσεως ορίζει στο στοιχείο ν τα εξής:

«Finnboard — the Finnish Board Mills Association, πρόστιμο 20 000 000 ECU, για το οποίο η Oy Kyro AB είναι αλληλεγγύως και εις ολόκληρον υπεύθυνη με τη Finnboard για το ποσό των 3 000 000 ECU, Metsä-Serla Oy για το ποσό των 7 000 000 ECU, η Tampella Corp. για το ποσό των 5 000 000 ECU, και η United Paper Mills για το ποσό των 5 000 000 ECU.»

2. Με την προσφυγή της ενώπιον του Πρωτοδικείου, η Finnboard ζήτησε να ακυρωθεί η απόφαση καθόσον την αφορά και, επικουρικώς, να μειωθεί το πρόστιμο.

3. Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το Πρωτοδικείο δέχθηκε εν μέρει την προσφυγή της Finnboard, καθόσον ακύρωσε μερικώς την απαγόρευση που επιβλήθηκε στην αναιρεσείουσα να συμμετέχει στο μέλλον σε ορισμένες μορφές ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ επιχειρήσεων στον τομέα του χαρτονιού, την απέρριψε όμως κατά τα λοιπά, ιδίως, όσον αφορά το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην αναιρεσείουσα.

4. Για την πλήρη έκθεση των αιτιάσεων που διατύπωσε η Finnboard κατά της αποφάσεως και τους λόγους για τους οποίους το Πρωτοδικείο έκρινε ότι όφειλε να δεχθεί μόνον εν μέρει τις αιτιάσεις αυτές μπορώ να αναφερθώ στην αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, πλην όμως υπενθυμίζω εδώ ότι η Finnboard είναι μια επαγγελματική ένωση φινλανδικού δικαίου η οποία, το 1991, αριθμούσε ως μέλη έξι εταιρίες, μεταξύ των οποίων τις παραγωγούς χαρτονιού Oy Kyro Ab, Metsä-Serla Oy, Tampella Corporation και United Paper Mills Ltd, και η οποία έχει αναλάβει την εμπορία στο σύνολο της Κοινότητας, σε ορισμένο βαθμό μέσω των θυγατρικών της, του χαρτονιού που παρασκευάζεται από τις τέσσερις αυτές εταιρίες μέλη.

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

1 — T-338/94 (Συλλογή 1998, σ. II-1617).

2 — ΕΕ L 243, σ. 1.

5. Ενώπιον του Δικαστηρίου, η Finnboard διατύπωσε τα ακόλουθα αιτήματα:

Ζητεί από το Δικαστήριο:

I — να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, εξαιρουμένης της κηρυχθείσας ακυρότητας του άρθρου 2, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως της Επιτροπής, σύμφωνα με τα αιτήματα της αναιρεσείουσας και, κρίνοντας οριστικώς ως ακολούθως,

1) να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής που κοινοποιήθηκε στην αναιρεσείουσα στις 5 Αυγούστου 1994 και δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* στις 19 Σεπτεμβρίου 1994, καθόσον αφορά την αναιρεσείουσα·

επικουρικώς,

να μειώσει το ποσό του προστίμου·

2) να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

II — Όλως επικουρικώς

να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση και να αναπέμψει την υπόθεση στο Πρωτοδικείο.

6. Η Επιτροπή, αναιρεσίβλητη και καθής η προσφυγή πρωτοδίκως, ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως·

— να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα,

και, εξάλλου, εμμένει στα αιτήματα που είχε διατυπώσει πρωτοδίκως, ήτοι:

— να απορριφθεί η προσφυγή·

— να καταδικαστεί η αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

7. Προς στήριξη των αιτημάτων της, η Finnboard αναπτύσσει πέντε λόγους:

— ο πρώτος λόγος αφορά την ανεπάρκεια αιτιολογίας της αποφάσεως της Επιτροπής όσον αφορά τον καθορισμό του προστίμου που της επιβλήθηκε·

— ο δεύτερος λόγος αφορά την παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης[3], ως προς την εκ μέρους της Επιτροπής χρήση της διακριτικής της ευχέρειας προκειμένου αυτή να προβεί στη μείωση των προστίμων που επιβλήθηκαν σε ορισμένα μέλη της συμπράξεως·

— ο τρίτος λόγος αφορά την παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, ως προς τον προσδιορισμό του σχετικού κύκλου εργασιών·

— ο τέταρτος λόγος αφορά την παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, ως προς το ότι δεν ελήφθη υπόψη, για τον καθορισμό του προστίμου, η έλλειψη αποτελεσμάτων της συμπράξεως επί των τιμών·

— ο πέμπτος λόγος αφορά την κατάχρηση εξουσίας και την παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων που διέπραξε η Επιτροπή όταν στρογγύλεψε το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στην αναιρεσείουσα.

8. Οι λόγοι αυτοί, προκειμένου να αποφευχθεί κάθε περιττή επανάληψη, θα εκτεθούν λεπτομερώς, εφόσον χρειάζεται, καθώς θα προχωρώ στην εξέτασή τους.

Πρώτος λόγος, που αφορά την ανεπάρκεια αιτιολογίας της αποφάσεως της Επιτροπής όσον αφορά τον καθορισμό του προστίμου

9. Η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο δεν μπορεί, χωρίς να παραβαίνει το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 253 ΕΚ), να διαπιστώνει συγχρόνως ότι η απόφαση της Επιτροπής δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένη όσον αφορά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου που της επιβλήθηκε και να αρνείται να την ακυρώσει ως προς το σημείο αυτό.

10. Δεδομένου ότι η επίκριση αυτή συμπίπτει με την επίκριση που διατύπωσε η αναιρεσείουσα Mo och Domsjö AB στην υπόθεση C-283/98 P, μπορώ να παραπέμψω, όσον αφορά τους λόγους που επιβάλλουν την απόρριψη αυτού του λόγου αναιρέσεως, στις προτάσεις που αναπτύσσω σήμερα σε αυτή την υπόθεση.

3 — ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25.

Δεύτερος λόγος, που αφορά τη μείωση των προστίμων που επιβλήθηκαν σε ορισμένα μέλη της συμπράξεως

11. Με τον λόγο αυτό, η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι δεν έκρινε πλημμελή τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή έκανε χρήση της διακριτικής ευχέρειας για να μειώσει τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν σε ορισμένες εταιρίες που υπέστησαν κυρώσεις για τη συμμετοχή τους σε μια σύμπραξη στον τομέα του χαρτονιού.

12. Όπως η ίδια εξέθεσε, η Επιτροπή χορήγησε σε ομίλους επιχειρήσεων σημαντικές μειώσεις προστίμων, καθοριζόμενες ποσοστιαίως, βάσει γενικώς καθορισμένων κριτηρίων, ήτοι της εκτάσεως και του χρονικού σημείου της συνεργασίας που της παρασχέθηκε κατά τη διοικητική διαδικασία.

13. Συγκεκριμένα, δύο επιχειρήσεις έτυχαν μειώσεως κατά δύο τρίτα, λόγω του ότι αναγνώρισαν πολύ νωρίς την ύπαρξη παραβάσεων των κανόνων του ανταγωνισμού και παρέσχον σημαντικές πληροφορίες, ενώ άλλες επιχειρήσεις, οι οποίες είχαν αναγνωρίσει την ακρίβεια των περιστατικών που ανέφερε σε βάρος τους η ανακοίνωση των αιτιάσεων, έτυχαν μειώσεως κατά ένα τρίτο.

14. Η πρακτική αυτή, στη συνέχεια, κωδικοποιήθηκε, κατά κάποιο τρόπο, από την Επιτροπή με μια ανακοίνωση που αφορά τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που υπάρχει κίνδυνος να επιβληθούν σε περίπτωση παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού.

15. Κατά την αναιρεσείουσα, η Επιτροπή, ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο θέσπισε, χωρίς οποιαδήποτε νομική βάση, μια γενική και αφηρημένη ρύθμιση, ενώ εναπόκειτο σε αυτή να κάνει χρήση σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση της εξουσίας της εκτιμήσεως, και προσέβαλε σοβαρώς τα δικαιώματα της άμυνας, διαπράττοντας έτσι διπλή παραβίαση του κοινοτικού δικαίου, πράγμα που το Πρωτοδικείο θα έπρεπε να πατάξει.

16. Όσον αφορά την πρώτη από αυτές τις αιτιάσεις, πρέπει, κατ' αρχάς, να υπενθυμιστεί ότι το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 δεν καθορίζει έναν αποκλειστικό κατάλογο των κριτηρίων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό του ποσού του προστίμου [4] και ότι το Δικαστήριο έκρινε, με την απόφασή του Sandoz prodotti farmaceutici κατά Επιτροπής [5], ότι η συμπεριφορά της επιχειρήσεως κατά τη διοικητική διαδικασία περιλαμβάνεται στα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό του προστίμου.

17. Στη συνέχεια, πρέπει να τονιστεί ότι η υιοθέτηση από την Επιτροπή κατευθυντηρίων γραμμών για τον καθορισμό των προστίμων, καθόσον είναι μεταγενέστερη της αποφάσεως που προσέβαλε η Finnboard ενώπιον του Πρωτοδικείου, δεν έχει σημασία για την υπόθεση της οποίας επελήφθη το Πρωτοδικείο.

4 — Βλ. την απόφαση της 17ης Ιουλίου 1997, C-219/95 P, Ferriere Nord κατά Επιτροπής (Συλλογή 1997, σ. I-4411, σκέψεις 32 και 33).

5 — Απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 1990, C-277/87 (Συλλογή 1990, σ. I-45, συνοπτική δημοσίευση).

18. Όμως, πρέπει, ιδίως, να σημειωθεί ότι η στάση της αναιρεσείουσας είναι παράδοξη. Προσάπτει στην Επιτροπή ότι, κατά κάποιο τρόπο, καθόρισε διαβαθμίσεις για τη χορήγηση μειώσεων που δικαιολογούνται από τη στάση των διαφόρων μελών της συμπράξεως κατά τη διοικητική διαδικασία και ότι, κατ' αυτό τον τρόπο, υποκατέστησε ένα γενικό κανόνα στην ατομική εκτίμηση που θα έπρεπε να χαρακτηρίζει την άσκηση της εξουσίας επιβολής κυρώσεων που αντλεί από τον κανονισμό 17.

19. Όπως, χωρίς αμφιβολία, αν η Επιτροπή δεν είχε κατ' αυτόν τον τρόπο συνδέσει σαφώς με τις διάφορες στάσεις που είχαν υιοθετήσει οι επιχειρήσεις κατά τη διοικητική διαδικασία διάφορα επίπεδα μειώσεως του προστίμου, η αναιρεσείουσα θα της είχε προσάψει ότι υιοθέτησε μια αυθαίρετη συμπεριφορά ή, τουλάχιστον, ότι δεν τήρησε όλες τις επιταγές της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

20. Κατά την άποψή μου, ενώ η Επιτροπή προσπαθεί απλώς να διαμορφώσει μια πρακτική συγχρόνως σαφή και συνεπή, κατά την οποία η ατομική εκτίμηση συνυπάρχει με τη χρησιμοποίηση κριτηρίων που σκοπούν στη διασφάλιση ίσης μεταχειρίσεως, η Finnboard δεν μπορεί βασίμως να της προσάπτει ότι σφετερίζεται μια κανονιστική εξουσία η οποία, πράγματι, δεν της έχει παρασχεθεί, αλλά και την οποία ουδέποτε διεκδίκησε.

21. Μπορεί η δεύτερη αιτίαση να έχει στο πλαίσιο του ελέγχου καλύτερη τύχη από την πρώτη; Δεν το νομίζω.

22. Κατά την αναιρεσείουσα, η χορήγηση μειώσεως στις επιχειρήσεις που επιδεικνύουν διάθεση συνεργασίας όχι μόνο θα αποτελούσε ποινή για τις επιχειρήσεις που σκοπεύουν να αμυνθούν και οι οποίες, τελικά, θα πρέπει να καταβάλουν υψηλότερα πρόστιμα από αυτά που επιβλήθηκαν στις επιχειρήσεις που ευθύς αμέσως αναγνώρισαν την παράβαση, αλλά θα απέτρεπε ακόμα και αυτές που θα είχαν τη θέληση να αμυνθούν από το να το πράξουν λόγω του τιμήματος που θα έπρεπε να καταβάλουν για την άσκηση του στοιχειώδους αυτού δικαιώματος.

23. Θεωρώ ότι αποκλείεται να συνταχθώ προς αυτή την παρουσίαση της καταστάσεως που προκύπτει από τον βαθμό στον οποίο λαμβάνεται υπόψη η συνεργασία των επιχειρήσεων.

24. Διαπιστώνω, κατ' αρχάς, ότι στην επιχείρηση η οποία, όπως απολύτως δικαιούται, παρέχει μόνο τη συνεργασία προς την οποία υποχρεούται από τον κανονισμό 17 δεν θα επιβληθεί προσαυξημένο πρόστιμο. Θα υποστεί κυρώσεις σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, εκτιμώμενη βάσει των κριτηρίων τα οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι μπορούν ευλόγως να λαμβάνονται υπόψη.

25. Σημειώνω, στη συνέχεια, ότι δύσκολα μπορεί να θεωρηθεί ότι μια επιχείρηση η οποία δεν διέπραξε καμία παράβαση, σε αντίθεση προς τις υποψίες της Επιτροπής, θα κατηγορούσε τον εαυτό της για ανύπαρκτη παράβαση προκειμένου να έχει τη βεβαιότητα ότι θα τύχει μειώσεως του προστίμου που φοβάται ότι, παρά ταύτα, θα της επιβληθεί.

26. Μια τέτοια στάση θα δικαιολογούνταν αν αποδεικνυόταν ότι η Επιτροπή δεν διστάζει να επιβάλει κυρώσεις σε επιχειρήσεις απλώς και μόνο βάσει της ενδόμυχης πεποιθήσεώς της, χωρίς να λαμβάνει τον κόπο να προσκομίσει την απόδειξη για την ύπαρξη παραβάσεως και να θεμελιώσει τον καταλογισμό της.

27. Θα ήταν ακόμη λιγότερο έλλογη καθόσον θα προϋπέθετε πλήρη απώλεια εμπιστοσύνης στη κοινοτική δικαιοσύνη, που θα θεωρούνταν ανίκανη ή ελάχιστα πρόθυμη να επιβάλει κυρώσεις για ενδεχόμενες καταχρήσεις εξουσίας εκ μέρους της Επιτροπής.

28. Τέλος, υπενθυμίζω ότι η πρακτική των μειώσεων μπορεί να στηριχθεί στη νομολογία του Δικαστηρίου που παρέθεσα ανωτέρω [6]. Χάριν πληρότητας, επισημαίνω ότι η Finnboard, στο πλαίσιο του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, ισχυρίζεται επίσης ότι το Πρωτοδικείο έπρεπε να πατάξει την ανεπαρκή αιτιολογία της χορηγήσεως μειώσεως του προστίμου για ορισμένες επιχειρήσεις. Όμως, η επίκριση αυτή δεν μπορεί να ευσταθήσει. Πράγματι, η απόφαση της Επιτροπής είναι απολύτως σαφώς αιτιολογημένη ως προς το σημείο αυτό, καθόσον στις αιτιολογικές σκέψεις 171 και 172 αυτής εκτίθεται ότι:

«171 Όσον αφορά τη συνεργασία των διάφορων παραγωγών με την Επιτροπή κατά τη διάρκεια των ελέγχων της, είναι σαφές ότι η Stora και η Rena υπάγονται σε διαφορετική κατηγορία από τους άλλους.

Αν και υπάρχουν ήδη βάσιμα αποδεικτικά στοιχεία για την ύπαρξη σύμπραξης, η αυθόρμητη παραδοχή της παράβασης από τη Stora και τα λεπτομερή στοιχεία που παρέσχε στην Επιτροπή συνέβαλαν ουσιαστικά στην εξακρίβωση της αλήθειας, περιόρισαν την ανάγκη στήριξής της σε έμμεσες αποδείξεις και επηρέασαν αναμφισβήτητα τους άλλους παραγωγούς, οι οποίοι, διαφορετικά, πιθανόν να συνέχιζαν να αρνούνται την παράβαση. Η Rena παρέσχε εθελοντικά στην Επιτροπή σημαντικά αποδεικτικά στοιχεία.

Συνεπώς, το πρόστιμο που θα επιβληθεί στη Stora και στον μικρότερο παραγωγό, Rena, θα είναι σημαντικά μειωμένο.

172 Στους παραγωγούς οι οποίοι πριν από την κίνηση της διαδικασίας, δηλαδή σε απαντήσεις που έδωσαν στην κοινοποίηση των αιτιάσεων, δεν αμφισβήτησαν την ουσία των πραγματικών ισχυρισμών που διατύπωσε εναντίον τους η Επιτροπή, πρέπει να επιβληθεί μειωμένο πρόστιμο σε αναγνώριση της στάσης αυτής, μολονότι το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι της ίδιας τάξης με εκείνο που ενδείκνυται να επιβληθεί στη Stora και τη Rena.

Οι παραγωγοί αυτοί είναι η Buchmann, η Europa Carton, η Fiskeby, η Papeterie de Lancey, η Sarrio, η Enso Espanola και η Weig.»

6 — Βλ. υποσημείωση 1.

29. Η αιτιολόγηση αυτή δεν επιδέχεται καμία επίκριση έναντι των όρων που θέτει, εν προκειμένω, η νομολογία του Δικαστηρίου στην οποία στηρίχθηκα για να προτείνω την απόρριψη του πρώτου λόγου της Finnboard.

30. Για όλους αυτούς τους διαφορετικούς λόγους, ο δεύτερος λόγος της Finnboard δεν μπορεί παρά να απορριφθεί.

Τρίτος λόγος, που αφορά τον κύκλο εργασιών που ελήφθη υπόψη για τον καθορισμό του προστίμου που επιβλήθηκε στην αναιρεσείουσα

31. Με τον τρίτο της λόγο, που διατυπώνεται επικουρικώς σε σχέση με το κύριο αίτημα, δεδομένου ότι επιδιώκει μείωση του προστίμου την ορθότητα ακριβώς του οποίου αμφισβητεί η αναιρεσείουσα, επικρίνει συγχρόνως τη λήψη υπόψη από την Επιτροπή, κατά τον προσδιορισμό του κύκλου εργασιών που έπρεπε να ληφθεί υπόψη για τον καθορισμό του προστίμου που της επιβλήθηκε, τον κύκλο εργασιών των τεσσάρων επιχειρήσεων που διαθέτουν την παραγωγή τους χαρτονιού μέσω του μεσάζοντός της και τον προσδιορισμό από την Επιτροπή των κύκλων εργασιών που πραγματοποίησαν οι τέσσερις αυτές επιχειρήσεις.

Επί του κύκλου εργασιών που έπρεπε να ληφθεί υπόψη

32. Προς στήριξη της πρώτης από αυτές τις αιτιάσεις, η Finnboard εκθέτει ότι, ενώ τα μέλη της ήταν αποδέκτες της ανακοινώσεως των αιτιάσεων και ειδοποιήθηκαν από αυτή για την πρόθεση της Επιτροπής να τους επιβάλει πρόστιμο, η απόφαση της Επιτροπής δεν διαπιστώνει την ύπαρξη καμίας παραβάσεως σε βάρος τους, πράγμα που αποκλείει τη δυνατότητα να ληφθούν υπόψη οι κύκλοι τους εργασιών για τον καθορισμό του προστίμου, διότι, κατά το γράμμα του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι κύκλοι εργασιών των επιχειρήσεων που συνήργησαν στην παράβαση.

33. Η αναιρεσείουσα δεν αμφισβητεί ότι ο δικαστής έχει δεχθεί ότι, στην περίπτωση των ενώσεων επιχειρήσεων, ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων που είναι μέλη τους μπορεί να ληφθεί υπόψη, πλην όμως σημειώνει ότι, κατά το Πρωτοδικείο, αυτό προϋποθέτει ότι η ένωση μπορεί να δεσμεύει τα μέλη της, δηλαδή, κατά την αναιρεσείουσα, ότι αυτά είχαν μερίδια συμμετοχής στην παράβαση.

34. Όμως, κακώς το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Finnboard μπορούσε να δεσμεύει τα μέλη της συνάπτοντας συμβάσεις πωλήσεως για λογαριασμό τους.

35. Εξάλλου, το Πρωτοδικείο δεν μπορούσε, χωρίς να περιπέσει σε αντίφαση, να κρίνει, για να δικαιολογήσει την επιβολή προστίμου στη Finnboard, ότι η εταιρία αυτή ενεργούσε

αυτοτελώς και να κρίνει με την απόφαση Metsä-Serla κ.λπ. κατά Επιτροπής [7], για να δικαιολογήσει την ευθύνη εις ολόκληρον που υπέχουν τα μέλη της για την καταβολή του προστίμου που επιβλήθηκε στη Finnboard, ότι η εταιρία αυτή ενεργούσε απλώς ως βοηθητικό όργανο των εν λόγω μελών.

36. Στους ισχυρισμούς αυτούς η Επιτροπή δίνει μια απάντηση την οποία κρίνω απολύτως ικανοποιητική.

37. Προβάλλει ότι, στην περίπτωση ενώσεως επιχειρήσεων, όπως είναι πράγματι η αναιρεσείουσα, ο δικαστής δεν εξαρτά τη λήψη υπόψη των κύκλων εργασιών των επιχειρήσεων που είναι μέλη της, η οποία και μόνο επιτρέπει την εφαρμογή μιας κυρώσεως σε συνάρτηση με το μέγεθος και την ισχύ της στην αγορά, από τη συνέργεια των εν λόγω επιχειρήσεων στην παράβαση, δεδομένου ότι το μόνο που απαιτείται είναι η δυνατότητα της ενώσεως να δεσμεύει τα μέλη της.

38. Προς στήριξη της ερμηνείας αυτής του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, αναφέρεται στην απόφαση του Πρωτοδικείου CB και Europay κατά Επιτροπής [8], κατά την οποία:

«Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η χρησιμοποίηση του γενικού όρου "παράβαση" στο άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού αριθ. 17, καθόσον ο όρος αυτός καλύπτει αδιακρίτως τις συμφωνίες, τις εναρμονισμένες πρακτικές και τις αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, σημαίνει ότι τα ανώτατα όρια που προβλέπει η διάταξη αυτή εφαρμόζονται κατά τον ίδιο τρόπο στις συμφωνίες και τις εναρμονισμένες πρακτικές, καθώς και στις αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων. Επομένως, το ανώτατο όριο του 10 % του κύκλου εργασιών πρέπει να υπολογίζεται σε σχέση προς τον κύκλο εργασιών που πραγματοποιείται από κάθε μία από τις επιχειρήσεις που μετέχουν στις εν λόγω συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές ή από το σύνολο των επιχειρήσεων μελών των εν λόγω ενώσεων επιχειρήσεων, τουλάχιστον όταν, δυνάμει των εσωτερικών κανόνων της, η ένωση μπορεί να δεσμεύει τα μέλη της.

Το βάσιμο της αναλύσεως αυτής ενισχύεται και από το ότι, κατά τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, μπορεί να ληφθεί, μεταξύ άλλων, υπόψη η επιρροή την οποία μπορεί να ασκήσει επί της αγοράς η επιχείρηση, ιδίως λόγω του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της, στοιχείων ως προς τα οποία ο κύκλος εργασιών της επιχειρήσεως αποτελεί ένδειξη (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, υποθέσεις 100/80 έως 103/80, Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψεις 120 και 121), καθώς και η αποτρεπτική ενέργεια που πρέπει να έχουν τα πρόστιμα αυτά (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Μαρτίου 1992, υπόθεση T-12/89, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-907, σκέψη 309). Πράγματι, η επιρροή που μπορεί

7 — Απόφαση της 14ης Μαΐου 1998, T-339/94 έως T-342/94 (Συλλογή 1998, σ. II-1727), κατά της οποίας έχει επίσης ασκηθεί αίτηση αναιρέσεως (C-294/98 P), επί της οποίας επίσης αναπτύσσω σήμερα τις προτάσεις μου.

8 — Απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 1994, T-39/92 και T-40/92 (Συλλογή 1994, σ. II-49).

να άσκησε μια ένωση επιχειρήσεων στην αγορά δεν εξαρτάται από τον δικό της "κύκλο εργασιών", ο οποίος δεν αποτελεί συνάρτηση ούτε του μεγέθους ούτε της οικονομικής ισχύος της, αλλά από τον κύκλο εργασιών των μελών της, ο οποίος αποτελεί ένδειξη περί του μεγέθους και της οικονομικής της ισχύος.»

39. Η Επιτροπή αναφέρεται επίσης στην απόφαση του Πρωτοδικείου SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής [9].

40. Όσον αφορά το ζήτημα αν η Finnboard μπορούσε πράγματι να δεσμεύει τα μέλη της, αντιτάσσει, ορθώς, στον αντίθετο ισχυρισμό της αναιρεσείουσας ότι δεν είναι δυνατό να συζητηθεί το ζήτημα αυτό ενώπιον του Δικαστηρίου όταν αυτό κρίνει κατ' αναίρεση, διότι αφορά εκτίμηση των περιστατικών η οποία εμπίπτει, εντός των ορίων των οποίων δεν υποστηρίζεται εν προκειμένω ότι υπήρξε υπέρβαση, στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Πρωτοδικείου.

41. Όσον αφορά τη φερόμενη αντίφαση μεταξύ της αποφάσεως του Πρωτοδικείου επί της προσφυγής της Finnboard και της αποφάσεως που εξέδωσε επί της προσφυγής των μελών της στις προπαρατεθείσες συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-339/94 έως T-342/94, εκθέτει ότι, μακρά από του να αντιφάσκει προς την πρώτη απόφαση, η δεύτερη την ενισχύει, διότι η διαπίστωση ότι η Finnboard ήταν εξουσιοδοτημένη να διαπραγματεύεται με τους πελάτες τις τιμές και τους άλλους όρους πωλήσεως σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που είχαν καθορίσει τα μέλη της, στην οποία και στηρίζεται, καθιστά φανερή την ύπαρξη οικονομικής ενότητας που δικαιολογεί, αν καν χρειάζεται, το ότι το επιβληθέν στη Finnboard πρόστιμο καθορίστηκε λαμβανομένων υπόψη των κύκλων εργασιών των μελών της.

42. Στο πλαίσιο της ίδιας αιτιάσεως, η αναιρεσείουσα βάλλει επίσης κατά της διαπιστώσεως του Πρωτοδικείου ότι δεν είχε ίδιο οικονομικό συμφέρον συμμετοχής σε εναρμονισμένη αύξηση των τιμών. Κατ' αυτήν, κάθε αύξηση των τιμών που χρεώνεται στους αγοραστές χαρτονιού αυξάνει αυτομάτως το ποσό των προμηθειών που μπορεί να ζητεί.

43. Όμως, όπως παρατηρεί η Επιτροπή, εκτός του ότι πρόκειται για διαπίστωση πραγματικών περιστατικών, δεδομένου ότι η διαφοροποίηση κατ' απόλυτη αξία των προμηθειών αντιστοιχεί απλώς σε ένα ασήμαντο ποσοστό της τιμής πωλήσεως δεν μπορούσε, εν πάση περιπτώσει, παρά να παρουσιάζει ελάχιστο ενδιαφέρον για τη Finnboard, η δε πραγματοποίηση ενδεχομένως κερδών από την αναιρεσείουσα απέβη, σε τελευταία ανάλυση, προς όφελος των μελών της.

44. Αν, επομένως, ματαίως η Finnboard διαμαρτύρεται για το ότι ελήφθησαν υπόψη οι κύκλοι εργασιών των μελών της, είναι, αντιθέτως, δυνατό να θεωρηθεί ότι έχει δίκιο όταν αμφισβητεί τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή, και τον οποίο επιδοκίμασε το Πρωτοδικείο, καθόρισε αυτούς τους κύκλους εργασιών;

9 — Απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1995, T-29/92 (Συλλογή 1995, σ. II-289, σκέψη 385).

Επί του καθορισμού του κύκλου εργασιών που ελήφθη υπόψη

45. Η Finnboard προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι δεν έκρινε ότι συνιστά πλημμέλεια η άρνηση της Επιτροπής να λάβει υπόψη, για τον υπολογισμό του προστίμου, τους κύκλους εργασιών των μελών της που της ανακοίνωσε και, εν πάση περιπτώσει, ότι δεν αιτιολόγησε την απόρριψη της επιχειρηματολογίας της επί του σημείου αυτού.

46. Η τελευταία αυτή επίκριση δεν φαίνεται να στερείται τελείως ερείσματος, διότι θα μπορούσε να αναμένεται από το Πρωτοδικείο ότι θα διευκρίνιζε, ενόψει του ότι, ως προς τα άλλα μέλη της συμπράξεως, ελήφθη πράγματι υπόψη ο κύκλος εργασιών που ανακοίνωσαν οι οικείες επιχειρήσεις, γιατί φαινόταν δικαιολογημένη η διαφορετική μεταχείριση της αναιρεσείουσας.

47. Δεν νομίζω όμως ότι η επίκριση αυτή μπορεί να δικαιολογήσει την αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, διότι, πράγματι, η αναιρεσείουσα γνώριζε απολύτως τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή έκρινε ότι δεν μπορούσε να δεχθεί τα αριθμητικά στοιχεία που είχε ανακοινώσει η αναιρεσείουσα και έκρινε αναγκαίο να ενεργήσει μέσω εκτιμήσεως.

48. Πράγματι, ενόψει των πωληθέντων τόνων, ως προς τους οποίους, κατόπιν διευκρινίσεως μιας παρανοήσεως, δεν υφίσταται πλέον αμφισβήτηση, η Επιτροπή θεώρησε ότι οι ανακοινωθέντες κύκλοι εργασιών προϋπέθεταν τιμή πωλήσεως κατώτερη κατά περίπου 15 % του ποσού που είχε αναγγείλει η Finnboard με τις εμπορικές της προτάσεις προς τους σημαντικότερους πελάτες της στο Ηνωμένο Βασίλειο, ποσού που αναγράφεται σε ένα εμπιστευτικό σημείωμα που αποκαλύφθηκε στους χώρους της αναιρεσείουσας.

49. Ενόψει αυτών των δεδομένων, ήταν απολύτως φυσιολογικό να μη δώσει πίστη η Επιτροπή στις βεβαιώσεις ορκωτών ελεγκτών που προσκομίστηκαν από την αναιρεσείουσα μέχρις ότου της παρασχεθούν διευκρινίσεις για τις διαπιστωθείσες αναντιστοιχίες.

50. Δεδομένου ότι ένα αίτημα της Επιτροπής προς τον σκοπό αυτό παρέμεινε χωρίς απάντηση, η αναιρεσείουσα δεν μπορεί να παραπονείται ότι το Πρωτοδικείο προέβη σε ανατροπή του βάρους της αποδείξεως.

51. Επομένως, ο τρίτος λόγος της αναιρεσείουσας πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

Τέταρτος λόγος, που αφορά την άρνηση να ληφθεί υπόψη το ότι η παράβαση δεν είχε αποτελέσματα επί του επιπέδου των τιμών στην αγορά

52. Δεδομένου ότι η επιχειρηματολογία που αναπτύσσεται στο πλαίσιο αυτού του λόγου

και με την οποία επιχειρείται να αποδειχθεί ότι το Πρωτοδικείο δεν μπορούσε, αφού διαπίστωσε ότι η σύμπραξη δεν παρήγαγε όλα τα αποτελέσματα που η Επιτροπή ισχυριζόταν ότι εξακρίβωσε, να μην κρίνει ότι η παράβαση δεν ήταν τόσο σοβαρή όσο ισχυριζόταν η Επιτροπή και, κατά συνέπεια, να μειώσει το πρόστιμο, δεν διαφέρει από την επιχειρηματολογία που ανέπτυξε η αναιρεσείουσα Mo och Domsjö AB στην προπαρατεθείσα υπόθεση C-283/98 P, επί της οποίας ανέπτυξα σήμερα τις προτάσεις μου, μπορώ να αναφερθώ, για τους λόγους που δικαιολογούν την απόρριψή της, στις προτάσεις αυτές.

Πέμπτος λόγος, που αφορά την κατάχρηση εξουσίας που φαίνεται ότι διέπραξε η Επιτροπή στρογγυλεύοντας αυθαιρέτως το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στην αναιρεσείουσα

53. Η Finnboard υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, αφού υπολόγισε το ύψος του προστίμου που έπρεπε να της επιβληθεί χρησιμοποιώντας τη μέθοδο που φανέρωσε κατόπιν αιτήματος του Πρωτοδικείου, στρογγύλεψε προς τα άνω, προκειμένου να καθορίσει το πραγματικό ποσό του προστίμου, τον αριθμό που προέκυψε. Η μέθοδος αυτή, για την οποία δεν παρέσχε διευκρινίσεις, συνιστά κατάχρηση εξουσίας και είχε ως αποτέλεσμα δυσμενή διάκριση σε βάρος της αναιρεσείουσας, διότι, όσον αφορά άλλα μέλη της συμπράξεως, η χρησιμοποίηση ενός στρογγυλεμένου αριθμού θα είχε αντίθετα αποτελέσματα και, επομένως, θα είχε ως αποτέλεσμα μείωση του προστίμου.

54. Η Επιτροπή δεν αμφισβητεί ότι στρογγύλεψε τους αριθμούς που προέκυψαν από τους υπολογισμούς της, πλην όμως επισημαίνει ότι ο λόγος αυτός δεν είχε διατυπωθεί από την προσφεύγουσα με την προσφυγή της ενώπιον του Πρωτοδικείου και προέκυψε μόλις κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Επιπλέον, ισχυρίζεται, αφενός, ότι, στην περίπτωση της αναιρεσείουσας, η χρησιμοποίηση ενός στρογγυλεμένου αριθμού δεν μετέβαλε το ποσό του προστίμου παρά μόνο κατά 1 %, δηλαδή σε ελάχιστα σημαντικό βαθμό και, αφετέρου, ότι άλλες επιχειρήσεις που τιμωρήθηκαν υπέστησαν μια παρόμοια επιβάρυνση.

55. Επομένως, κατ' αυτήν, ο λόγος θα έπρεπε να απορριφθεί ως απαράδεκτος ή, εν πάση περιπτώσει, ως αβάσιμος.

56. Έχω τη γνώμη ότι ο λόγος προβάλλεται παραδεκτώς, διότι η αναιρεσείουσα, κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο άσκησε την προσφυγή της ενώπιον του Πρωτοδικείου, δεν γνώριζε τον τρόπο με τον οποίο είχε υπολογιστεί το πρόστιμο, οπότε δικαιούνταν να τον προβάλλει, για πρώτη φορά, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Πρωτοδικείου.

57. Εντούτοις, θεωρώ ότι είναι αβάσιμος, όχι όμως για τους λόγους που προβάλλει η Επιτροπή. Πράγματι, νομίζω ότι θα ήταν λίγο υπερβολικό να κριθεί ότι μια μεταβολή κατά 1 % είναι αμελητέα, όταν το ποσό του προστίμου ανέρχεται σε 20 000 000 ECU, και ελάχιστα πειστικό να υποστηριχθεί ότι μια δυσμενής διάκριση της οποίας θύματα θα ήταν πολλές επιχειρήσεις δεν αποτελεί πλέον δυσμενή διάκριση.

58. Η απάντηση που πρέπει να δοθεί στον λόγο αυτό φαίνεται ότι είναι απλούστερη και ότι μπορεί να περιοριστεί στην υπενθύμιση ότι το ποσό των προστίμων δεν είναι το άνευ ετέρου αποτέλεσμα ενός αριθμητικού υπολογισμού. Στο πλαίσιο της πλήρους του δικαιοδοσίας, το Πρωτοδικείο μπορούσε βασίμως να εκτιμήσει ότι, δεδομένου ότι ο καθορισμός του προστίμου δεν προϋπέθετε τη χρησιμοποίηση μιας ζυγαριάς φαρμακοποιού, ο αριθμός στον οποίο κατέληξε η Επιτροπή, μολονότι στρογγυλεύθηκε σε σχέση με τους αριθμούς που προκύπτουν από έναν υπολογισμό, ήταν απολύτως ο κατάλληλος.

59. Φθάνοντας στο τέλος της εξετάσεως των πέντε λόγων που διατύπωσε η Finnboard, είμαι αναγκασμένος να διαπιστώσω ότι κανένας από αυτούς δεν είναι βάσιμος και, ως εκ τούτου, να συναγάγω το συμπέρασμα, αφενός, ότι η αναίρεση πρέπει να απορριφθεί και, αφετέρου, ότι η αναιρεσείουσα πρέπει να καταδικαστεί στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

Πρόταση

60. Προτείνω στο Δικαστήριο να εκδώσει απόφαση με το ακόλουθο διατακτικό:

«— Απορρίπτει την αναίρεση που άσκησε η Metsä-Serla Sales Oy κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-38/94, Finnboard κατά Επιτροπής.

— Καταδικάζει τη Metsä-Serla Sales Oy στα δικαστικά έξοδα.»